МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLOGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП

“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 27.03.19)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. "Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і націо нальної практики", 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2019
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2019

ЗМІСТ

Романенко Є. О., Чаплай І. В.
Становлення та розвиток недержавних закладів вищої освіти в Україні *12*

Бідзюра І. П., Грабовенко Н. В.
Навчальні заклади приватної форми власності в українській системі освіти: історія і сучасність *15*

Головатий М. Ф.
Політико-правова та суспільно-соціальна інституціалізація недержавного сектору вищої освіти в Україні: стан та проблеми вдосконалення *18*

Юлдашев О. Х., Шукюров А.
Договірні відносин у галузі освіти *21*

Лігоцький А. О., Білоус А. О.
Трансформаційні процеси недержавного сектору національної та зарубіжних моделей вищої освіти *26*

Гуменникова Т. Р.
Інвестиції в навчання управлінського та викладацького складу недержавних ЗВО як чинник забезпечення його конкурентоспроможності *30*

Дмитренко Г. А., Головач Н. В.
Питання модернізації недержавної освіти в Україні: змістовний компонент *34*

Вишневський М. В., Діденко С. В.
Інноваційні аспекти викладання у ВНЗ сучасних адміністративно-правових норм діяльності апарату суду *38*

Тітова Н. А.
Стратегія недержавних ЗВО щодо формування інтелектуального потенціалу України в умовах конкуренції на міжнародному ринку освітніх послуг *42*

Мелков Ю. А.
Негосударственное высшее образование: история, перспективы и гуманистические интенции *45*

Сафонова В. Є., Фещенко О. Л.
Вибір конкурентних стратегій у розвитку недержавних закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг *48*

Варзарь И. М.
Историолого-субъективные размышления о юбилейном образе МАУП *53*

Попов В. Ж.
Функціонування приватних навчальних закладів в умовах соціальної кризи в Україні у 1917–1920 рр. *57*

Романова Л. В., Романов О. В.
Управління кадровим потенціалом освітніх закладів у контексті розвитку внутрішнього маркетингу *60*

І. П. БІДЗЮРА
д-р політ. наук, проф., директор НН ІМВСН МАУП

Н. В. ГРАБОВЕНКО
канд. пед. наук, доц., НН ІМВСН МАУП

НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ ПРИВАТНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

За останнє 20–30 років в житті українського суспільства відбулися величезні зміни, які торкнулися всіх сфер суспільного життя: економіки, політики, права, охорони здоров'я тощо. Не стала винятком і освіта. Поява платної освіти в Україні наприкінці XX століття викликало неоднозначну оцінку громадськості. Деякі учасники дискусії вважають, що залучення комерційних засад у систему освіти призведе до її руйнації і зниження інтелектуального та духовного потенціалу суспільства.

Прибічники пріоритетного розвитку приватних форм освіти, навпаки, говорять, що в найближчій перспективі держава буде не в змозі забезпечувати необхідні фінансові витрати на освіту, що, у свою чергу, не дозволить задовольнити зростаючий попит на освітні послуги, призведе до зниження освітнього потенціалу нації. На користь закладів освіти приватної форми власності говорить і той факт, що навчальні заклади, які не мають бюджетного фінансування, є більш незалежними, менш консервативними та мають вищі інноваційні можливості, ніж державні, що зберігають жорсткі зв'язки з адміністративними структурами та залежать від бюджетного фінансування. Хоча сьогодні в України складно знайти заклади освіти, які повністю фінансово залежать від бюджету. Економічні труднощі останніх років посилили процеси комерціалізації освіти.

Крім того, наявність таких двох процедур, як ліцензування та акредитація, робить штучним протиставлення: державний — приватний освітній заклад. Ліцензування та акредитація — це своєрідний подвійний "фільтр", покликаний не допустити на ринок освітніх послуг псевдонавчальні заклади. Виходить, що недержавної освіти просто не існує. По-перше, приватні заклади освіти мають ліцензії, отримання яких пов'язане з наданням величезної кількості документів. Ті ж самі документи надають і державні заклади освіти. По-друге, всі навчальні плани складаються на підставі державних стандартів, єдиних і обов'язкових для закладів будь-якої форми власності. Отже, всі існуючі заклади освіти можна розділити на дві групи: бюджетні і ті, які знаходяться на самофінансуванні. Відповідно до цього принципу багато державних закладів освіти сьогодні поступово перетворюються у приватні, тому, що все більше орієнтуються на навчання на платній основі.

Не слід ігнорувати і досвід, накопичений світовим співтовариством: приватна освіта за рубежем, перш за все, престижна і елітарна. Більше того, увага до приватного сектора освіти, його підтримка з боку держави неухильно зростають.

Разом з тим в розвинених країнах з великим досвідом діяльності приватних навчальних закладів є ще один механізм контролю — громадська думка. Цей механізм являє собою легітимацію, тобто суспільне визнання інституту приватної освіти.

Крім того, Україна у плані розбудови приватного сектору освіти має ретельно вивчити і власний історичний досвід. Так, наприкінці XIX — початку XX століття

у нас існували позабюджетні навчальні заклади. Прикладом приватного елітного навчального закладу в історії України можна вважати Колегію Павла Галагана, яка функціонувала у Києві з 1871 до 1917 року. Даний заклад середньої освіти — ліцей українського типу — був заснований нащадком великоземельної козацької старшини на Лівобережній Україні Григорієм Ґалаґаном. Колегія була покликана плекати й виховувати нову українську інтелектуальну еліту. Скориставшись зв'язками у Петербурзі, Г. Ґалаґан домігся затвердження Міністерством освіти Росії спеціального статуту колегії, яка керувалася у своїй діяльності засадами корпоративності й поглибленого вивчення гуманітарних предметів, передусім філології і літератури, а також правничої науки та історії права. Для пошуку талановитої молоді у маленьких містах і містечках України колегіальна рада щороку їздила по державних гімназіях і прогімназіях для відбору юнаків до завершення навчання у Колегії Павла Ґалаґана.

Викладачі й директори дбайливо підбиралися родиною Ґалаґанів. Практично всі викладачі мали україно фільські симпатії і були активними учасниками українського руху в 60–80-х рр. XIX ст. У колегії викладали такі світила науки, як П. Житецький, Є. Трегубов, П. Нечипоренко, В. Науменко тощо. Викладати українською було заборонено, проте в позаурочний час учні могли вивчати українознавчі дисципліни.

Колегія Павла Ґалаґана вирізнялася з-поміж інших навчальних закладів панування народних традицій і родинною атмосферою. Між викладачами й вихованцями були дружні і приязні стосунки. Атмосфера, яка панувала в колегії, добре поставлена навчальна робота сприяли тому, що в учнів вироблялася самостійність думки та прагнення постійного самовдосконалення, пошуку нового, цікавого. Наприклад, вважалося ганебним готуватися до уроків літератури та історії лише за підручником. Вихованці готували реферати, писали твори на різні теми, які потім обговорювали. Відбувалися дискусії між учнями та викладачами. Оцінок поточних не було, лише за чверть та рік. Замість оцінок були рецензії й замітки на твори.

Загальний навчальний ухил — гуманітарний. У колегії були створені природничо-науковий кабінет, фізична лабораторія, клас музики з фортепіано та органом, фундаментальна бібліотека з нумізматичною колекцією, власна церква, лікарня, їдальня, спортивний зал. Тут вивчали російську мову та літературу, Закон Божий, загальну історію, грецьку, латинську, французьку, німецьку мови, малювання, креслення, географію, космографію, фізику, алгебру, геометрію, тригонометрію.

У закладі була добре поставлена наукова робота, проводилися досліди з фізики, хімії, практикувалося написання рефератів, організовувалися літературно-музичні вечори, екскурсії. Викладалися столярна й токарна справи. При цьому від учнів вимагали напруженої аналітичної праці, застосовуючи методи, які ми зараз називаємо інтенсивними. У 1879–1890 рр. учні випускали журнал "Слово", утворили історико-літературне товариство, на засіданнях якого читали й обговорювали реферати різноманітного змісту. Колегія видавала свій "Ежегодник" і періодичний збірник "Педагогічна думка". Випускники колегії здобували міцні знання та вступали до Київського університету Св. Володимира або ж до Санкт-Петербурзького чи Московського університетів.

Інформаційно насичені лекції доповнювалися самостійними письмовими роботами. У класах навчалося по 10–12 учнів, і викладач прекрасно знав можливості кожного. Багато уваги приділялося загальному розвитку вихованців.

Хоч кількість випускників Колегії майже за п'ятдесят років була незначною — лише близько 1000 осіб, та лише науковцями і професорами гімназій, ліцеїв і університетів стало близько сотні її випускників. Її випускниками були академік-медієвіст Д. Петрушевський, історик літератури Н. Котляревський, професор Й. Покровський.

П'ять академіків ВУАН та кілька її членів-кореспондентів були вихованцями колегії. Це майже третина першого складу Української академії наук: сходознавець і філолог А. Кримський; правник О. Малиновський; лікар П. Нечай; президент ВУАН, ботанік В. Липський; правник-міжнародник В. Грабар; психолог Г. Костюк; поет і літературознавець М. Драй-Хмара; композитор Б. Янівський; літературознавець С. Савченко; мовознавець М.Калинович та багато інших, які прославили свою alma-mater.

Отже, навіть короткий історичний досвід функціонування приватних навчальних закладів в Україні показує переваги такої освіти, а саме: а) висока якість підготовки здобувачів освіти (учнів/студентів) за рахунок залучення кращих науково-педагогічних кадрів; б) більш творчий підхід у навчанні, наближеність освітнього процесу до запитів тих, хто навчається; в) індивідуалізація освітнього процесу за рахунок більшої кількості викладачів на одного учня/студента; г) можливість створювати у приватних закладах освіти спеціалізовані служби (соціологічну, психологічну тощо), покликаних удосконалити освітній процес; д) більш гнучке і динамічне реагування на зміни ринку праці і освітніх послуг. Ще одна перевага приватних навчальних закладів — гарна матеріально-технічна база. Здобувачі освіти у приватних закладах навчаються в комфортних умовах: інтерактивні дошки, новітній інтер'єр і техніка, прекрасний дизайн тощо.

Становлення України як самостійної демократичної держави неможливе без відродження й розбудови національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян Української держави, формування освіченої творчої особистості, становлення її фізичного й морального здоров'я, забезпечення пріоритетності розвитку людини.

Одним із завдань сучасної системи освіти й виховання є формування української інтелектуальної еліти, яка забезпечила б високий рівень розвитку держави й народу. Історичний досвід показує, що з цією місію успішно можуть впоратися і приватні заклади освіти.

Джерела

1. Колегія Павла Галагана в Києві [Електронний ресурс] // Київська старина. — 1896. — № 12. — С. 418–433. — http://iht.univ.kiev.ua/library/ks/1896/pdf/kievskaya-starina-1896-12-D-(5239-5254).pdf.
2. Коваленко Т. А. Некоторые аспекты историографии и источниковедения частного образования // Учен. зап. Харьк. гуманитар. ин-та "Нар. укр. акад.". — 1996. — Т. 2. — С. 59–65.